

2-rasm. Feromon tutqichga tushgan olma qurti kapalaklari.

vaqtda qo'llanilgan kimyoviy preparatlar olma daraxti gullarini zararlal qo'yishi mumkin.

Xulosa: Olma bog'laridagi olma mevaxo'r qurti o'rganilib, zararkunandalar ichida asosiy dominant tur ekanligini aniqladik.

3-rasm. Olmani zararlavotgan olma qurti

Tabiiy sharoitda ushbu zararkunandalarning sonini boshqarishda bir qancha entomofak turlarining o'rni axamyatlidir, ular jumlasidan aflinus, xon qizi va oltin ko'z entomofaglarini misol qilib keltirish mumkin.

ADABIYOTLAR:

1. Xo'jaev Sh.T., Xolmurodov E.A. "Entomologiya, qishloq xujalik ekinlarini ximoya qilish va agrotoksikologiya asoslari. (darslik) Toshkent, "Fan" nashriyoti. 2009.-366 b.
2. Kimsanboev X.X. va boshq. «Umumiy va qishloq xujalik entomologiyasi», «O'qituvchi», T., 2002.
3. Sh.T.Xo'jaev. Umumiy va qishloq xo'jalik entomologiyasi hamda uyg'unlashgan himoya qlish tizimining asoslari. "Yangi nashr nashryoti" 2019.
4. Shomurodov Sherzod Chori o'g'li, Khalmuminova Gulchehra Kulmuminovna, & Boboqulov Ogabek Abdikodir ugli. (2023). MONITORING OF LOCUST SPECIES THAT CAUSE CROWDS OF HARVEST IN UZBEKISTAN. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 11(4), 493–499. Retrieved from <https://giirj.com/index.php/giirj/article/view/5148>

UO'T: 595.42

XORAZM VILOYATI G'O'ZA DALALARI SHAROITIDA O'RGIMCHAKKANANING TARQALISH AREALLARI

Ro'zmetov R.S., Xorazm Ma'mun akademiyasi katta ilmiy xodimi,
Qurbanov Abduraim Norboyevich, TerAIRI assistenti,
Jumaniyozov Gulyor Yodgor qizi, UrDU talabasi.

Annotasiya. Mazkur maqolada Xorazm viloyati sharoitidagi g'o'za dalalarida o'rgimchakkananing tarqalishi, hududning joylashgan o'rniga bog'liq ravishda zararlanishga moyil va moyil bo'lmagan maydonlar ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: g'o'za, o'rgimchakkana, hudud, tarqalish, moyillik, zarar.

Аннотация. В данной статье показано распространение паутиный клещ на хлопковых полях в условиях Хорезмской области, а также на участках, подверженных и не подверженных заражению, в зависимости от местоположения территории.

Ключевые слова: хлопчатника, паутиный клещ, территория, распространение, предрасположенность, повреждение.

Abstract. This article shows the spread of the spider in cotton fields in the conditions of the Khorezm region, as well as in areas susceptible and not susceptible to infection, depending on the location of the territory.

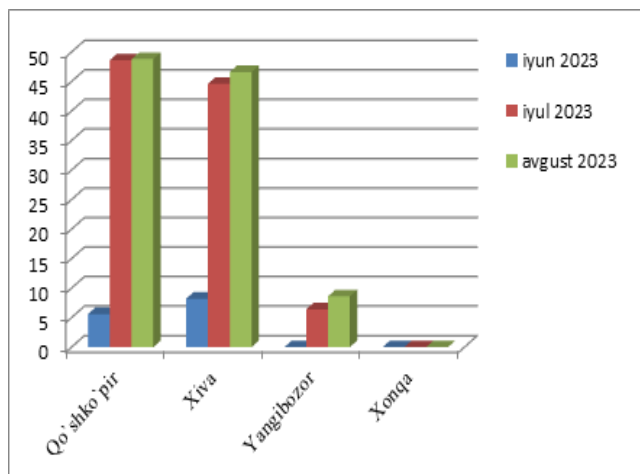
Keywords: cotton, Spider, territory, spread, predisposition, damage.

O'zbekistonda paxta yetishtirish yuzasidan qator ishlar amalga oshirilib yutuqlar qo'lga kiritilmoqda. Qishloq xo'jaligi vazirligi matbuot xizmati ma'lumotlariga ko'ra, joriy yilda 140 ta paxta-to'qimachilik klasterlari va 32 mingga yaqin fermer xo'jaliklari tomonidan 136 ta tumanda 1 million 12 ming gektar yerga soha olimlari tavsiyalari asosida hududlarning tabiiy iqlim sharoitiga mos 28 ta rayonlashgan va 17 ta istiqbolli g'o'za navlari ekilgan. Serhosil va tola sifati yuqori bo'lgan 8 ta g'o'za navlari maydoni 157 ming gektarga kengaytirildi va ertapishar navlar maydoni 78 foizga yetkazilgan.

Mamlakatimizdagi g'o'za dalalari sharoitida o'rgimchakkananing rivojlanishi samarali harorat yig'indisiga bog'liqligi yuzasidan tadqiqotlar olib borilgan [2]. Chetdan g'o'za navlarini keltirilishi zararkunandalar tomonidan zararlanishini monitoring qilib borish va qaysi maydonlarga joylashtirish yuzasidan ma'lumotlar olish imkonini yaratadi.

Biz Xorazm viloyatining daryoga yaqin bo'lgan Xonqa, Yangibozor va qum atrofida bo'lgan Qo'shko'pir, Xiva tumanlaridan 5 tadan g'o'za dalalarini o'rgimchakkanani tarqalishini o'rganish maqsadida tanlab oldik. Dalalar tasodifiy tanlash usulida tanlab

6-rasm Zararlangan o'simliklar soni (foiz hisobida)

chakkana bilan zararlanishga moyillik kamayishi, qumga yaqin hududlarda esa o'rgimchakkana bilan zararlanishga moyillikning ortishi kuzatiladi. Olingan natijalarga asosanib g'o'za navlarini joylashtirishda yoki tumanlashtirishda qumga yaqin bo'lgan hududlarga imkon boricha o'rgimchakkana bilan zararlanishga chidamli navlarni joylashtirish zarur. G'o'za navlarini yaratishda o'rgimchakkana bilan zararlanishga moyilligini baholash muhim elementlardan biri hisoblanadi. Ular namlikni ortishi bilan hayot faoliyati susaya boradi. Tajribalarimizda o'rgimchakkana bilan zararlangan baland bo'li dalalardagi g'o'zalar sug'orilgach o'rgimchakkalarning ko'pchiligi nobud bo'lgan. O'rgimchakkana asosan iqlimi quruq bo'lgan hududlarda, suv tanqis bo'lgan dalalarda ko'proq tarqilishi yuzasidan ma'lumotlar mavjud.

Xulosa shuki, Xorazm viloyatining qum atrofidagi g'o'za dalalari o'rgimchakkana bilan zararlanishga moyilligi aniqlandi. Shunday holat mavjud bo'lganligi uchun o'rgimchakkana chidamli g'o'za navlarini aniqlab ularni qum atrofidagi maydonlarga ekishni tavsiya qilamiz.

ADABIYOTLAR:

1. Kranthi K. R. et al. Insecticide resistance in five major insect pests of cotton in India Crop protection. 2002. T. 21. S. 449-460.
2. Esanbaev Sh, Raxmanov A. X, Karanov A. A. G'o'zaning asosiy so'ruvchi zararkunadalariga qarshi kurash yug'unlashgan kurash tizimidan foydalanish. "O'zbekiston agrar fani xabarnomasi" 3 9/2 2023 167 b.
3. Erdogan, P., Yildirim, A. and Sever, B. 2012 Investigations on the effects of five different plant extracts on the two spotted spider Tetranychus urticae Koch (Arachnida: Tetranychidae). Psyche, (10): 1155- 1159
4. Nazife Sulek, Ibrahim Chakmak 2024 Performarce of Tetranychus urticae (Acari: Tetranychidae) on six cotton varieties with varying degree Systematic and Applied of leaf pubeserse acarology vol 29 No 1 2024
5. https://www.norma.uz/qonunchilikda_yangi/pahta_hosildorligi_qanday_oshiriladi?ysclid=lse8c6oukn953195300
6. https://uza.uz/oz/posts/paxta-2023-31-mingdan-ortiq-fermer-xojaligining-60-foizida-kozl原因-reja-ortigi-bilan-bajarildi_526820

UO'T: 633.511: 631.52

KICHIK NAV SINASH KO'CHATZORIDA G'O'ZA NAVLARI CHIGITINING UNIB CHIQISH XUSUSIYATI

Islamov Ilxom Turdiyevich, tayanch doktorant,
Xilola Chorjeva, q.x.f.b.f.d. (PHD), katta ilmiy xodim

Annotatsiya. Ingichka tolali g'o'zaning *G.barbadense* L. turiga mansub g'o'za navlarini o'suv davri davomiyligi, birinchi hosil shoxining joylashish bo'g'ini, bitta o'simlikdagi ko'saklar sonini, bitta ko'sakdagi paxta vaznini, g'o'za navlarining mahsuldorligi, tola uzunligi va xosildorligini o'rganish.

Kalit so'zlar: g'o'za, *G.barbadense* L., tola uzunligi, mayinligi, pishiqiligi, o'suv davri davomiyligi, hosil shoxi, ko'sak soni.

Аннотация. Тонковолокнистый Г.барбаденсе Л. продолжительность вегетационного периода сортов хлопчатника, относящихся к типу хлопчатника, расположение сочленения первой ветви урожая, количество соцветий на одном растении, масса хлопка в одной соцветии, продуктивность сортов хлопка, длина волокна и урожайность изучаются.

Ключевые слова: хлопок, *G.barbadense* L., длина волокон, мягкость волокон, созревание волокон, прочность волокон, продолжительность периода роста, урожайность, количество плодов.

Abstract. Thin fiber *G.barbadense* L. the duration of the growing season of cotton varieties belonging to the type of cotton, positioning joint of the first crop branch, the number of breasts in one plant, cotton weight in one breast, productivity of cotton varieties, fiber length and yield study.

Keywords: cotton, *G.barbadense* L., fiber length, fiber softness, fiber maturation, fiber strength, duration of growth period, harvest horn, fruit count.

Kirish. Dunyo bo'yicha paxta etishtiruvchi mintaqalarda o'rta tolali g'o'za navlari ishlab chiqarishning 70 fozini, ingichka tolali navlar hamda Hindi-Xitoy g'o'zalari 30% ni tashkil qiladi. G'o'zaning *G.barbadense* L. turiga mansub ingichka tolali navlari tola uzunligi, mayinligi va pishiqiligi bo'yicha ajralib turadi. Bunday

navlar asosan AQSH, Xitoy, Hindiston, Misr va G'arbiy Afrika davlatlarida yetishtiriladi.

Ma'lumki, O'zbekiston tabiiy tuproq-iqlim sharoitlariga ko'ra, o'simliklarning ko'plab turlarini yetishtirish bo'yicha qulay mintaqalardan biri xisoblanadi. G'o'za ayniqsa uning ingichka